

Шевченко М. М.

ПВНЗ «Київський університет культури»

ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА: ЯК ФІНАНСОВА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ ВПЛИВАЄ НА ЯКІСТЬ ТА ОБ'ЄКТИВНІСТЬ КОНТЕНТУ

Фінансування засобів масової інформації (ЗМІ) в Україні в умовах економічної нестабільності, викликаній військовим конфліктом, становить серйозний виклик для медіапейзажу країни. Під час війни традиційні моделі фінансування зазнали значних змін, що негативно вплинуло на функціонування та розвиток медіа. По-перше, основним джерелом доходів українських ЗМІ залишалася реклама. Проте з початком військових дій більшість компаній скоротили свої рекламні бюджети або зовсім відмовилися від реклами. Це викликано як економічними труднощами, так і моральними аспектами: бізнеси прагнуть уникати реклами в умовах війни, що сприймається суспільством як неприпустиме. У результаті, багато медіа зазнали значних втрат у доходах, що призвело до необхідності оптимізації витрат і скорочення штатів. По-друге, зростаюча вартість виробництва контенту стала ще одним фактором, який ускладнює фінансування ЗМІ. Витрати на логістику, енергоресурси та технології зросли внаслідок збоїв у постачанні та інфляції. Це зобов'язало медіаконпанії шукати нові способи зменшення витрат, часто за рахунок якості контенту. Також важливим аспектом є те, що в умовах війни ризик для журналістів значно зріс, що призвело до необхідності забезпечення їхньої безпеки, що вимагає додаткових фінансових ресурсів.

На тлі економічних труднощів деякі ЗМІ звернулися до альтернативних джерел фінансування, таких як краудфандинг та донорські програми. Громадянське суспільство та міжнародні організації почали надавати фінансову підтримку медіа, які висвітлюють війну, забезпечуючи таким чином не тільки їх фінансову стабільність, але й сприяючи інформаційній безпеці країни. Проте залежність від зовнішнього фінансування може призвести до втрати незалежності та об'єктивності. Крім того, в умовах нестабільності медіа зазнають тиску з боку влади, що може обмежувати їхню здатність виконувати роль соціального контролера. Уряд може впливати на фінансування ЗМІ через регуляторні механізми, обмежуючи доступ до ресурсів для критично налаштованих видань.

Таким чином, фінансування ЗМІ в Україні в умовах нестабільності вимагає комплексного підходу, який включає підтримку незалежних медіа, забезпечення прозорості фінансових потоків і захист журналістів. Тільки за цих умов можна забезпечити стійкість українського медіапейзажу та зберегти його роль у формуванні громадської думки і демократичних цінностей.

Ключові слова: медіа, ЗМІ, засоби масової інформації, журналістика, економічна нестабільність.

Постановка проблеми. Якість контенту та об'єктивність засобів масової інформації відіграють визначальну роль у формуванні громадської думки та прийнятті суспільно важливих рішень у сучасному інформаційному просторі. В умовах стрімкого розвитку цифрових технологій та соціальних мереж, достовірність інформації набуває особливої актуальності. Професійні стандарти журналістики, зокрема перевірка фактів, збалансованість думок та неупередженість подачі матеріалу, є фундаментальними принципами якісних ЗМІ. Дотримання цих стандартів дозволяє аудиторії отримувати всебічне висвітлення подій та формувати власні обґрунтовані висно-

вки. Об'єктивність медіа також слугує запобіжником проти маніпуляцій та дезінформації, які можуть мати деструктивний вплив на суспільство. У контексті глобальних викликів та геополітичної напруженості, достовірне інформування стає важливим інструментом забезпечення національної безпеки та демократичних цінностей. Отже, підвищення якості контенту та дотримання принципів об'єктивності у ЗМІ є критично важливими для розвитку інформаційно свідомого суспільства та протидії інформаційним загрозам сучасності.

Економічна нестабільність суттєво впливає на якість та об'єктивність контенту українських медіа, створюючи численні виклики для галузі.

Основною проблемою є недостатнє фінансування, що призводить до скорочення штатів, зниження заробітних плат журналістів та обмеження ресурсів для проведення ретельних розслідувань та репортажів. Це змушує медіаорганізації шукати альтернативні джерела доходів, зокрема, через спонсорство та рекламу, що може негативно вплинути на незалежність та об'єктивність контенту. Відсутність фінансової стабільності також спричиняє зниження технічного рівня виробництва контенту, що впливає на його якість та доступність для аудиторії. Ситуація ускладнюється конкуренцією з боку міжнародних медіа та дезінформаційних кампаній, що додатково послаблює позиції українських медіа на інформаційному ринку. Таким чином, фінансова нестабільність створює значні перешкоди для забезпечення високоякісного та об'єктивного інформаційного продукту в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням особливостей сучасного функціонування українських ЗМІ присвячена значна кількість наукових праць вітчизняних науковців. Так, О. Гуцол, Р. Гуцол [1] досліджували вплив медіа на політичні уподобання студентів, аналізуючи, як різні медіа-канали формують їхні політичні переконання та ставлення. І. Каліна, О. Даниліна [2] вивчали функціонування регіональних ЗМІ в умовах надзвичайних ситуацій, таких як пандемії та кризи, і їхній вплив на місцеві громади.

Н. Ковальська, А. Печена [3] досліджували методи маніпуляції та пропаганди в медіапросторі, зокрема інструменти впливу на громадську думку в соціально-політичних контекстах. В. Лизанчук, О. Білоус [4] досліджували роль медіа у формуванні української національної ідентичності, аналізуючи вплив медіа на національну свідомість та культурну самобутність.

В. Мірошніченко [5] досліджував проблеми фінансування ЗМІ під час воєнного стану в Україні, пропонуючи шляхи вирішення цих фінансових труднощів для підтримки медіа. О. Мотлях, Л. Бойко [6] вивчали роль засобів масової інформації в системі державних інформаційних ресурсів України, аналізуючи їхню функціональність та ефективність.

М. Радіо [7] досліджував використання ботів у соціальних медіа під час українських передвиборчих кампаній, аналізуючи їхній вплив на політичні процеси. Н. Стеблина [8] досліджувала конструювання кризового нарративу в українських медіа під час повномасштабного вторгнення РФ, аналізуючи зміст і вплив цих нарративів.

Ю. Улянченко [9] досліджувала роль медіа у формуванні державності в Україні та США, порівнюючи медіасистеми обох країн та їхній вплив на державотворчі процеси. Х. Федоришак, Л. Мосора [10] досліджували місце та роль засобів масової інформації у сфері публічної політики, аналізуючи їхній вплив на формування та реалізацію політичних рішень.

Постановка завдання. Метою статті є сегментування ключових проблем якості та об'єктивності контенту українських ЗМІ, в умовах фінансово-економічної нестабільності.

Виклад основного матеріалу. Засоби масової інформації (ЗМІ) відіграють ключову роль у забезпеченні інформаційної безпеки держави. В сучасному світі, де інформація стала однією з головних стратегічних ресурсів, вплив ЗМІ на формування суспільної думки, політичні процеси та національну безпеку важко переоцінити [4, 6].

Медіа є основним джерелом інформації для громадян. Вони інформують населення про події, що відбуваються в країні та світі, сприяють формуванню об'єктивного уявлення про реальність. У цьому контексті, якість та достовірність інформації, що подається ЗМІ, є критично важливими. Неправдива або маніпулятивна інформація може призвести до дестабілізації суспільства, створення паніки або формування викривлених уявлень про дійсність [1–2, 9].

ЗМІ можуть бути інструментом впливу на політику та громадську думку. У демократичних державах вони виступають як «четверта влада», контролюючи дії уряду та інших гілок влади. Однак, в руках недобросовісних акторів ЗМІ можуть стати знаряддям пропаганди, дезінформації та гібридних атак. Це особливо актуально в умовах інформаційних війн, де держави або недержавні актори використовують ЗМІ для досягнення своїх стратегічних цілей [3, 7, 10].

В той же час ЗМІ відіграють важливу роль у формуванні національної ідентичності та зміцненні національної безпеки. Вони можуть сприяти консолідації суспільства навколо спільних цінностей та ідеалів, а також підтримувати патріотичний дух і національну гордість [2, 8–9].

Для забезпечення інформаційної безпеки держави необхідно не лише розвивати професійні та етичні стандарти журналістики, але й забезпечувати захист інформаційного простору від зовнішніх та внутрішніх загроз. Важливими аспектами є також медіаосвіта громадян, яка дозволить їм критично оцінювати отриману інформацію та протистояти маніпуляціям.

Військове вторгнення російської федерації в Україну суттєво погіршило економічну ситуацію в країні, що, своєю чергою, спричинило серйозні проблеми для функціонування українських засобів масової інформації (ЗМІ). Економічна нестабільність, викликана війною, має багатогранний вплив на медіасектор [1, 5–7]:

- через зниження економічної активності та руйнування інфраструктури значно скоротилися рекламні доходи, які є основним джерелом фінансування для багатьох ЗМІ. Компанії, що зазнали збитків або припинили діяльність, скоротили або повністю зупинили рекламні бюджети, що призвело до зниження доходів медіакомпаній;

- зросли витрати на виробництво контенту. Через руйнування інфраструктури і збільшення вартості логістики та енергоресурсів медіакомпанії змушені витратити більше коштів на забезпечення своєї діяльності. Це включає витрати на пересування журналістів, ремонт обладнання та підтримку редакційних приміщень;

- нестабільність економічної ситуації та загроза безпеці змушують медіакомпанії скорочувати штати та знижувати зарплати працівникам. Це негативно впливає на якість контенту та загальну ефективність роботи ЗМІ. В умовах війни журналісти також стикаються з підвищеним ризиком для життя, що ускладнює збір інформації та її оперативну подачу.

Внаслідок економічних труднощів знижується купівельна спроможність населення, що впливає на передплати та продажі друкованих видань. Багато громадян вимушено відмовляються від додаткових витрат на інформаційні продукти, що зменшує аудиторію та доходи ЗМІ. Загалом, військове вторгнення росії спричинило ланцюгову реакцію негативних економічних наслідків, які значно ускладнили функціонування українських ЗМІ. Це підриває їх здатність забезпечувати якісне та незалежне інформування громадян, що є критично важливим у часи кризи.

Економічна нестабільність значно впливає на медіасектор в Україні, створюючи численні виклики для забезпечення якісного та об'єктивного контенту. Одним із ключових аспектів є недостатнє фінансування, що призводить до скорочення штатів, зниження заробітних плат журналістів і обмеження ресурсів для проведення ретельних розслідувань. Це впливає на здатність медіаорганізацій забезпечувати глибокий аналіз подій та дотримання стандартів журналістики [5]. Крім того, залежність від реклами та спонсорства обмежує редакційну свободу, змушуючи підла-

штувати контент під інтереси рекламодавців, що підриває довіру аудиторії.

Дезінформація та пропаганда також процвітають в умовах економічної нестабільності, оскільки медіа не мають достатніх ресурсів для перевірки фактів та проведення якісних розслідувань. Політичний та економічний тиск на редакції обмежує їхню професійну свободу, призводячи до спотворення фактів та цензури. Усе це підриває довіру громадськості до медіа та обмежує доступ до правдивої інформації. Відповідно до дослідницької проблематики даної наукової статті раціональним буде сформулювати ключові проблеми якості та об'єктивності контенту українських ЗМІ, в умовах фінансово-економічної нестабільності в державі. Для чого скористаємося нижченаведеною блок-схемою (рис. 1), на якій наочним чином відображена дана системність структурних елементів.

Рис. 1. Ключові проблеми якості та об'єктивності контенту українських ЗМІ, в умовах фінансово-економічної нестабільності

Джерело: розроблено автором

Розглянемо більш детально дані проблеми в сфері якості та об'єктивності контенту українських ЗМІ, в умовах фінансово-економічної нестабільності:

1. Залежність від власників – у багатьох українських медіа власники мають значний вплив на редакційну політику, що призводить до упередже-

ного висвітлення новин. Ця залежність обмежує редакторів і журналістів у виборі тем та способах їх подання, змушуючи їх уникати критики або підтримувати політичні та економічні інтереси власників. Внаслідок цього медіаконтент втрачає свою незалежність та об'єктивність, що підриває довіру аудиторії та знижує якість інформаційного продукту. Залежність від власників є серйозною проблемою, яка перешкоджає розвитку вільної та незалежної журналістики в Україні.

2. Фінансовий тиск – брак фінансування є однією з ключових причин зниження якості журналістських матеріалів та скорочення штатів у медіаорганізаціях. Обмежені фінансові ресурси не дозволяють забезпечити адекватну оплату праці журналістів, що призводить до зниження мотивації та професіоналізму. Скорочення штатів у свою чергу обмежує можливості для проведення глибоких розслідувань і створення аналітичних матеріалів. В умовах фінансового тиску медіа часто змушені знижувати стандарти якості, зосереджуючись на швидкому виробництві новин та залежності від реклами, що негативно впливає на об'єктивність та достовірність інформації.

3. Реклама та спонсорство – в умовах фінансової нестабільності багато українських медіа змушені значною мірою покладатися на рекламу та спонсорство як основні джерела доходів. Це створює ризик впливу рекламодавців та спонсорів на редакційну політику та зміст контенту. Журналісти та редактори можуть бути змушені уникати висвітлення певних тем або подавати інформацію в спосіб, що відповідає інтересам спонсорів, а не об'єктивній журналістиці. Внаслідок цього виникає проблема прихованої реклами та спотворення фактів, що підриває довіру аудиторії до медіа. Окрім того, залежність від рекламодавців обмежує свободу слова та негативно впливає на якість інформаційного продукту, що знижує загальний рівень журналістики в країні.

4. Недостатнє фінансування розслідувань – журналістські розслідування вимагають значних ресурсів, які включають фінансування для тривалих та ретельних розслідувань, доступ до інформаційних джерел та захист журналістів. Умови фінансової нестабільності значно обмежують можливості медіа організацій у проведенні таких розслідувань, що впливає на здатність журналістів виявляти корупцію, зловживання владою та інші серйозні правопорушення. Відсутність глибоких розслідувань призводить до поверхневого висвітлення подій та недостовірності інформації, що підриває довіру громадян до медіа. Недостатнє

фінансування журналістики обмежує можливості суспільства отримувати повну та об'єктивну інформацію про важливі події та проблеми, що є ключовими для демократичного розвитку країни.

5. Скорочення незалежних ЗМІ – економічна нестабільність особливо негативно впливає на незалежні медіа, які не мають стабільних джерел доходу і часто змушені закриватися. Це призводить до зменшення плюралізму думок у медіапросторі, обмежуючи доступ до альтернативних поглядів та глибокого аналізу подій. Закриття незалежних ЗМІ також означає, що значна частина суспільства втрачає можливість отримувати неупереджену та об'єктивну інформацію. Відсутність незалежних джерел інформації підриває демократичні процеси, оскільки громадяни не мають доступу до повної картини подій та не можуть формувати обґрунтовані рішення. Така ситуація обмежує свободу слова та сприяє концентрації медіавласності в руках декількох великих гравців, що негативно впливає на якість та об'єктивність контенту.

6. Зменшення зарплат журналістів – умови економічної нестабільності змушують медіаорганізації скорочувати витрати, зокрема зменшувати зарплати журналістам. Низька оплата праці знижує мотивацію журналістів до виконання своїх професійних обов'язків та впливає на якість створеного контенту. Журналісти часто змушені брати додаткові завдання або працювати на кількох роботах, що призводить до перевтоми та зниження якості матеріалів. Відсутність фінансових стимулів також робить цю професію менш привабливою для талановитих фахівців, що ускладнює залучення нових кадрів у галузь. Низькі зарплати журналістів негативно впливають на загальний рівень професіоналізму у сфері медіа та обмежують можливості для розвитку незалежної та об'єктивної журналістики.

7. Дезінформація та пропаганда – в умовах економічної нестабільності, українські медіа стають більш вразливими до дезінформації та пропаганди. Відсутність достатнього фінансування обмежує ресурси, необхідні для перевірки фактів та проведення якісних розслідувань. Це створює сприятливе середовище для поширення неправдивої інформації, яка може маніпулювати громадською думкою та підривати довіру до медіа. Дезінформаційні кампанії, часто підтримувані іноземними державами або політичними групами, використовують фінансові труднощі медіа для просування своїх меседжів. У такій ситуації, споживачі інформації ризикують отримувати спотворені або неправдиві дані, що ускладнює фор-

мування обґрунтованої громадської думки та підтримує демократичні процеси.

8. Тиск на редакції – політичний і економічний тиск з боку влади та бізнесу значно впливає на об'єктивність новин, створюваних українськими медіа. В умовах фінансової нестабільності редакції часто змушені йти на компроміси, щоб забезпечити своє виживання. Це може виражатися у цензурі, замовчуванні важливих тем або висвітленні подій у вигідному для впливових структур світлі. Редактори та журналісти стикаються з постійним тиском, який обмежує їхню професійну свободу та змушує підлаштовувати контент під вимоги спонсорів або політичних акторів. Така ситуація підриває довіру громадськості до медіа та негативно впливає на якість та об'єктивність журналістики в країні, обмежуючи доступ до правдивої та неупередженої інформації.

Українські медіа стикаються з численними викликами, які впливають на якість та об'єктивність контенту в умовах фінансово-економічної нестабільності. Залежність від власників медіа обмежує редакційну свободу, призводячи до упередженого висвітлення новин та спотворення фактів. Фінансовий тиск викликає скорочення штатів та зниження зарплат журналістів, що негативно впливає на професіоналізм та мотивацію. Залежність від реклами та спонсорства змушує медіа організації підлаштовувати контент під інтереси рекламодавців, що знижує довіру аудиторії. Недостатнє фінансування розслідувальної журналістики обмежує можливості для глибокого

аналізу, що призводить до поверхневого висвітлення подій. Закриття незалежних ЗМІ обмежує плюралізм думок та доступ до альтернативних поглядів. Низькі зарплати журналістів знижують якість матеріалів, а також роблять професію менш привабливою для талановитих фахівців. Дезінформація та пропаганда процвітають в умовах економічної нестабільності, оскільки медіа не мають ресурсів для перевірки фактів. Політичний та економічний тиск на редакції обмежує їхню професійну свободу та призводить до цензури.

Усі ці проблеми підривають довіру громадськості до медіа та обмежують доступ до правдивої та неупередженої інформації. Вирішення цих викликів потребує комплексного підходу, включаючи покращення фінансування, захист незалежності медіа та розвиток професійних навичок журналістів.

Висновки. Фінансово-економічна нестабільність значно впливає на якість та об'єктивність контенту українських медіа. Залежність від власників та рекламодавців обмежує редакційну свободу, знижує довіру аудиторії. Брак фінансування призводить до скорочення штатів, зниження зарплат журналістів, обмеження розслідувальної журналістики та закриття незалежних медіа. Це створює сприятливе середовище для дезінформації та пропаганди. Політичний та економічний тиск на редакції додатково ускладнює забезпечення об'єктивності новин. Для вирішення цих проблем необхідний комплексний підхід, включаючи покращення фінансування, захист незалежності медіа та розвиток професійних навичок журналістів.

Список літератури:

1. Гуцол О., Гуцол Р. У. Медіа та політика: як ЗМІ впливають на політичні уподобання та переконання студентів. *Інтегровані комунікації*. 2024. № 1 (17). С. 115–122.
2. Каліна І., Даниліна О. Функціонування регіональних засобів масової інформації в небезпечних та карантинних умовах. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Філологія. 2023. № 1 (6). С. 64–68.
3. Ковальська Н., Печена А. Маніпуляція та пропаганда в медіапросторі. *Grail of Science*. 2024. № 39. С. 649–650.
4. Лизанчук В., Білоус О. Медіа як каталізатор української національної ідентичності. *Інтегровані комунікації*. 2023. № 1 (15). С. 21–28.
5. Мірошниченко В. Проблематика фінансування ЗМІ під час воєнного стану та шляхи її вирішення. *Діалог: медіастудії*. 2023. № 29. С. 117–124.
6. Мотлях О., Бойко Л. Засоби масової інформації в системі державних інформаційних ресурсів України. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2023. Т. 6, № 2. С. 407–418.
7. Радіо М. В. Боти у соціальних медіа: реалії та перспективи для українських передвиборних кампаній. *Політичне життя*. 2023. С. 94–99.
8. Стеблина Н. А. Конструювання кризового нарративу в українських медіа під час повномасштабного вторгнення РФ. *Політичне життя*. 2022. С. 105–112.
9. Улянченко Ю. Роль медіа у формуванні державності в Україні та США. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2024. Т. 1. № 27. С. 125–132.
10. Федорищак Х., Мосора Л. Місце та роль засобів масової інформації у сфері публічної політики. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Політичні науки та публічне управління. 2022. № 1 (61). С. 86–91.

**Shevchenko M. M. ECONOMIC CHALLENGES FOR THE UKRAINIAN MEDIA:
HOW FINANCIAL INSTABILITY AFFECTS THE QUALITY AND OBJECTIVITY
OF THE CONTENT**

Funding of the mass media (mass media) in Ukraine in the conditions of economic instability caused by the military conflict poses a serious challenge to the country's media landscape. During the war, traditional funding models underwent significant changes, which negatively affected the functioning and development of the media. First, advertising remained the main source of income for Ukrainian mass media. However, with the start of hostilities, most companies cut their advertising budgets or stopped advertising altogether. This is caused by both economic difficulties and moral aspects: businesses try to avoid advertising in wartime, which is perceived by society as unacceptable. As a result, many media have experienced significant losses in revenue, which has led to the need to optimize costs and reduce staff. Second, the rising cost of content production has become another factor that complicates media financing. Logistics, energy and technology costs have increased due to supply disruptions and inflation. This has forced media companies to look for new ways to reduce costs, often at the expense of content quality. Also, an important aspect is that in the conditions of war, the risk for journalists has increased significantly, which has led to the need to ensure their safety, which requires additional financial resources.

Against the background of economic difficulties, some mass media turned to alternative sources of funding, such as crowdfunding and donor programs. Civil society and international organizations began to provide financial support to the media covering the war, thus ensuring not only their financial stability, but also contributing to the information security of the country. However, dependence on external funding can lead to a loss of independence and objectivity. In addition, in times of instability, the media are under pressure from the authorities, which may limit their ability to act as social controllers. The government can influence media funding through regulatory mechanisms, limiting access to resources for critical publications.

Thus, media financing in Ukraine in conditions of instability requires a comprehensive approach, which includes supporting independent media, ensuring transparency of financial flows and protecting journalists. Only under these conditions can the stability of the Ukrainian media landscape be ensured and its role in the formation of public opinion and democratic values preserved.

Key words: *media, mass media, mass media, journalism, economic instability.*